

Projekt

z dnia 21 lutego 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W BRZESZCZACH**

z dnia 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata
2025 - 2026.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r., poz. 1465) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r., poz. 2151) i art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r., poz. 1939)

**Rada Miejska w Brzeszczach
uchwala co następuje:**

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025–2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Brzeszcz.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały nr.....
Rady Miejskiej w Brzeszczach
z dnia

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII NA LATA 2025 - 2026**

Brzeszcze, luty 2025

Spis treści

Wstęp	
I. Akty prawa oraz krajowe, regionalne i gminne dokumenty strategiczne	
II. Diagnoza problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem uzależnień i przemocy domowej	
II. 1. Problemy wśród dzieci i młodzieży	
II. 2. Problemy wśród dorosłych	
III. Analiza strategiczna problemu związanego z uzależnieniami	
IV. Plan działań w ramach Programu	
V. Podsumowanie	

Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 - 2026 określa strukturę działań dotyczącą rozwiązywania problemów zdrowotnych i społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz z występowaniem uzależnień behawioralnych na terenie gminy Brzeszcze.

Na tą strukturę składają się następujące działania:

- Promocja zdrowia psychicznego i wspierania pozytywnego rozwoju jednostek,
- Profilaktyka zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z nadużywania środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- Leczenie ww. zaburzeń oraz ich skutków dla otoczenia,
- Postępowanie po leczeniu - rehabilitacja, reintegracja społeczna oraz kształcenie umiejętności interpersonalnych służących zapobieganiu nawrotom choroby związanej z uzależnieniem.

Założeniem Programu jest zwiększenie skuteczności prowadzonych oddziaływań profilaktycznych, promowanie postaw ważnych dla zapobiegania i rozwiązywania problemów uzależnień, zmniejszenie nowych przypadków uzależnień oraz rozmiaru problemów wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków oraz będących skutkiem uzależnień behawioralnych, takich jak między innymi hazard, pracoholizm, korzystanie w sposób nałogowy z urządzeń elektronicznych oraz internetu.

System profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii opiera się w naszym kraju na trzech wzajemnie komplementarnych programach działań realizowanych na różnych poziomach administracji zarówno rządowej, jak i samorządowej. Gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii uchwalane przez radę gminy zawierają najważniejsze kategorie zadań do realizacji których gmina jest zobowiązana zgodnie z wymogami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r., poz. 1939). Zgodnie z zapisami tej pierwszej, elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Program stanowi element Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Brzeszcze na lata 2022 - 2031, bowiem do zadań własnych gminy należy także opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych (ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. art. 17 ust. 1, pkt 1 i art. 19 pkt 1 (Dz. U. 2024r., poz. 1283)

Opracowanie i przygotowanie Programu zostało poprzedzone przeprowadzeniem w listopadzie i grudniu 2024 r. diagnozy problemów społecznych w zakresie alkoholizmu, narkomanii, niktynizmu, uzależnień behawioralnych oraz przemocy domowej, rówieśniczej, cyberprzemocy. W procesie tworzenia Programu wykorzystano również wyniki badań wykonanych przez autorów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Brzeszcze na lata 2022 - 2031, których celem była identyfikacja problemów społecznych, określenie ich przyczyn oraz skali występowania tych problemów w gminie. Analiza zgromadzonych materiałów badawczych wskazuje na kierunek działań prewencyjnych i naprawczych w obszarze nie tylko uzależnień, ale także przemocy, zwłaszcza rówieśniczej. Ważnym elementem Programu jest budowanie i wdrażanie strategii zapobiegawczych ukierunkowanych zarówno na działania profilaktyczne, jak i takie, które mają na celu ograniczenie dostępności do alkoholu, narkotyków, papierosów. Podczas tworzenia programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który ma na celu zapobieganie i ograniczanie niekorzystnych dla społeczeństwa zjawisk warto mieć świadomość, że problemy społeczne tylko do pewnego stopnia poddają się interwencji. Problem nadużywania substancji psychoaktywnych jest bardzo złożony, a jego uwarunkowania mają zarówno podłoże socjologiczne, psychologiczne, jak i ekonomiczne. Ważne, aby kierując się zasadą realizmu wyznaczać takie cele, które są możliwe do osiągnięcia w oparciu o posiadane przez gminę zasoby instytucjonalne, kwalifikacje realizatorów oraz dostępne środki finansowe. Mając powyższe na uwadze przedstawione w Programie sposoby realizacji zadań dostosowane są do lokalnych potrzeb oraz istniejących zasobów i możliwości instytucjonalnych, technicznych, finansowych, a także osobowych.

I. Akty prawa oraz krajowe, regionalne, powiatowe i gminne dokumenty strategiczne

Podstawą prawną w tworzeniu przedmiotowego Programu oprócz Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. stanowią ustawy obejmujące kwestie związane ze sprawami społecznymi, a w szczególności:

1. ustawa z dnia 8 marca 1999 r. o samorządzie gminnym,
2. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
3. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
4. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
5. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
6. ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
7. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
8. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
9. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
10. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
11. ustawa z dnia na dzień że 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
12. ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.

Ponadto planowane w Programie działania opierają się na wzajemnie komplementarnych programach działań realizowanych na różnych poziomach administracji rządowej, jak i samorządowej - wojewódzkiej, powiatowej i gminnej, w których podejmowane są kwestie związane z problemem uzależnień.

1. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021 - 2025
2. Małopolski Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym na lata 2022 - 2027
3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021 - 2026
4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Brzeszcze na lata 2022 - 2031
5. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla gminy Brzeszcze na lata 2022 - 2027
6. Programy Wspierania Rodziny w gminie Brzeszcze na lata 2024 - 2026.

II. Diagnoza problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem uzależnień i przemocy domowej

Diagnozowanie problemów społecznych jest podstawą każdego działania służącego rozwiązywaniu problemów danej społeczności, a co za tym idzie służy lepszemu zaspokojeniu jej potrzeb i poprawie jakości życia. Badania społeczne prowadzone wśród różnych grup umożliwiają rozpoznawanie zachowań i uwarunkowań zaburzających poprawne funkcjonowanie społeczne, a tym samym mają na celu zainicjowanie procesu pozytywnych zmian. Diagnoza stanowi zatem punkt wyjścia dla określenia celów oraz kierunków podejmowanych działań i zadań.

Rozpoznanie problemów społecznych na terenie gminy Brzeszcze, zwłaszcza tych związanych z uzależnieniem i przemocą dokonano w oparciu o diagnozę problemów społecznych przeprowadzoną przez „Oficynę Profilaktyczną” z siedzibą w Krakowie, a także o diagnozę problemów społecznych wykonaną przez autorów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Brzeszcze na lata 2022 - 2031 z uwzględnieniem perspektywy społeczności lokalnej oraz specjalistów działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.

Diagnoza, która została przeprowadzona w listopadzie i grudniu 2024 r. na zlecenie gminy Brzeszcze przez firmę „Oficyna Profilaktyczna” dotyczyła problemu społecznego związanego z uzależnieniami (alkoholizm, narkomania, nikotynizm, uzależnienia behawioralne) oraz z przemocą.

Badania przeprowadzone techniką CAWI (ang. Computer Asistent Web Interview), w której respondent samodzielnie wypełnia kwestionariusz ankiety dostępny online. Diagnoza Problemów Społecznych została opracowana w oparciu o odpowiedzi uczestników badania na pytania zawarte w ustrukturyzowanym kwestionariuszu ankiety, którego charakter pytań był zależny od specyfiki danej gminy. W badaniu wzięły udział 452 osoby, w tym 152 uczniów oraz 300 dorosłych mieszkańców gminy. Wśród uczniów biorących udział w badaniu 46,7% ankietę wypełniali respondenci w wieku 12 - 13 lat. Kolejną grupą wiekową pod względem liczby ankietowanych byli uczniowie w wieku 14 - 15 lat (34,2%), natomiast najmniejszy odsetek stanowili uczniowie mający 10 – 11 lat (19,1%). W badaniu diagnozującym problemy społeczne, niewielką przewagę miały dziewczynki - stanowiły one 52,6% ogółu. Chłopcy wypełnili 47,4% kwestionariuszy.

Respondenci w grupie dorosłych mieszkańców gminy byli zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 36 - 45 lat (64,3%), a następnie mający 26 - 35 lat (23,7%). W badaniu wzięli udział również mieszkańcy w wieku 46 - 55 lat (10,3%). Respondenci do dwudziestego piątego roku życia stanowili 1% próby badawczej, z kolei po 0,3% to osoby w wieku 56 - 65 lat oraz powyżej 65 lat.

Znacznie mniej ankiet wypełnili mężczyźni – stanowili oni 11,7% ogółu, natomiast kobiety 88,3%

Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców gminy problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi, sięganiem po papierosy i e-papierosy, przemocą domową, cyberprzecią, rówieśniczą wśród dzieci i młodzieży. Badanie przeprowadzone wśród uczniów obejmowało także pytania dotyczące zaburzeń odżywiania.

II. 1. Problemy wśród dzieci i młodzieży

Problem alkoholowy

W badanej grupie większość respondentów (82,2%) nigdy nie piła alkoholu, kontakt z nim miało 17,8% badanych. Większość osób, które oświadczyły, że sięgnęły po alkohol to uczniowie, którzy spożywali go jednokrotnie (6,6%). 5,3% respondentów piło napoje alkoholowe kilka razy (do 10 razy), natomiast 3,3% pije alkohol regularnie tj. przynajmniej raz w tygodniu.

Problem nikotynowy

Z deklaracji respondentów wynika, że kontakt z papierosami tradycyjnymi miało 9,8% ankietowanych, w tym po 2,6% sięgnęło po nie jednokrotnie lub kilkakrotnie, a 3,9% pali papierosy codziennie. 90,1% badanych oświadczyło, że nie mieli kontaktu z papierosami tradycyjnymi.

Po e-papierosy sięgnęło więcej uczniów niż w przypadku papierosów tradycyjnych, tj. 15% ankietowanych, 4,6% paliło je jednokrotnie, 2,6% - kilka razy, a 3,9% pali e-papierosy regularnie.

Problem narkotykowy

Kolejny z analizowanych w diagnozie obszarów dotyczył zażywania środków psychoaktywnych (marihuany, amfetaminy, mefedronu, leków, dopalaczy). 94,1% ankietowanych zadeklarowało, że nigdy nie zażywało środków psychoaktywnych. Po substancje psychoaktywne sięgnęło 5,9% badanych, z czego 1,3% zażywało je raz w życiu lub kilka razy do (10 razy), a 3,3% robi to regularnie/codziennie.

Uczniowie zostali również poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 11,2% ankietowanych
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 9,9% badanych
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 32,9% ankietowanych
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 33,6% respondentów
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 35,5% osób.

Problem przemocy

Problem doświadczenia przemocy dotyczy 29,6% badanych uczniów. 60% ankietowanych doświadczyło przemocy ze strony rówieśników, 30% ze strony rodziców, 25% wskazało na rodzeństwo, 20% doznało przemocy od kolegów lub koleżanek spoza szkoły.

Rodzaje doznanej przemocy:

- przemoc psychiczna - 30 badanych (76,9%)
- przemoc fizyczna - 20 uczniów (51,3%)
- przemoc seksualna - 7 respondentów (17,9%)
- Zaniedbanie - 1 osoba ankietowana (2,6%)

Do stosowania przemocy wobec innych osób przyznało się 21,7% uczniów. Większa część ankietowanych stwierdziła, że w ich szkole występuje przemoc między uczniami - 65,8%. Aż 37,5% respondentów odpowiedziało, że problem przemocy między uczniami zauważa kilka razy w tygodniu. Uczniowie byli także pytani o zjawisko cyberprzemocy. 18,4% badanych stwierdziło, że doświadczyło cyberprzemocy, natomiast 17,8% osób nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Do stosowania przemocy w internecie przyznało się 7,2% respondentów.

Korzystanie z urządzeń elektronicznych i internetu

Zebrany materiał badawczy wykazał, że prawie wszyscy ankietowani uczniowie korzystają z tego rodzaju urządzeń - 98,7%. Najwięcej ankietowanych poświęca na korzystanie z tego typu urządzeń powyżej 1 godziny do 3 godzin dziennie - 36,2%. 25,7% ankietowanych przeznacza na to od 3 - 5 godzin dziennie, 13,2% od 5 - 7 godzin w ciągu dnia, natomiast 12,5% osób przyznało, że przeznacza na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub internetu więcej niż 7 godzin dziennie. 41% uczniów zadeklarowało, że zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzonego na tego typu urządzeniach, w tym 8,1% badanych zdarza się to bardzo często.

Uczestnictwo w grach hazardowych

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się grać w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 23,8% badanych. Odsetek uczniów, którzy podjęli się zachowań hazardowych więcej niż 10 razy wynosił 8,6%.

Zaburzenia odżywiania

Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów gminy Brzeszcze dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którym zmagają się coraz więcej młodych osób.

Uczniowie mieli odpowiedzieć na pytanie, czy kiedykolwiek doświadczyli zachowań związanych z zaburzeniami odżywiania. Ponad połowa ankietowanych odpowiedziała przecząco na to pytanie (52,6%), a 35,5% osób miało trudności z udzieleniem odpowiedzi. 11,8% doświadczyło powyższych zaburzeń wskazując na: głodzenie się, napadowe objadanie, notoryczne sprawdzanie wagi, notoryczne zwracanie uwagi na to co się je, anoreksję, bulimię.

II. 2. Problemy wśród dorosłych

Przeprowadzona diagnoza problemów społecznych objęła również problem uzależnienia od alkoholu, papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców gminy Brzeszcze. Diagnozę poszerzono także o skalę zjawiska przemocy, uzależnień behawioralnych, grania w gry na pieniądze.

Problem alkoholowy

Do spożywania alkoholu z różną częstotliwością przyznało się 84,3% respondentów, z czego 8% podało, że spożywa go kilka razy w tygodniu, natomiast 43% kilka razy w roku. 12,3% ankietowanych przyznało, że zdarzyło im się stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się). 1,7% odsetek respondentów nie posiada wiedzy lub nie zgadza się ze stwierdzeniem, iż picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka. 49,6% ankietowanych przyznaje, że znają w swoim otoczeniu osoby, które są uzależnione od alkoholu.

Problem nikotynowy

Z przeprowadzonej ankiety wynika, że 20,7% dorosłych mieszkańców gminy pali papierosy tradycyjne, z czego 16,3% badanych pali papierosy codziennie, 13% badanych pali e-papierosy.

Problem narkotykowy

Wśród ankietowanych 98,7% osób deklaruje że nigdy nie używało środków psychoaktywnych. 1% badanych podaje, że zażywało substancje psychoaktywne jeden raz, a 0,3% robi to kilka razy w roku.

Hazard

W ankiecie adresowanej do dorosłych mieszkańców gminy pojawiły się pytania, dotyczące gry w których wygrana lub przegrana są pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie). 75,7% ankietowanych deklaruje, iż nigdy nie podejmowało takich zachowań. 24,4% badanych przyznaje że miało styczność z takimi grami, wśród których 5,7% respondentów wskazało, że grało w nie 1 raz, 15% od 2 do 10 razy, natomiast 3,7% powyżej 10 razy. Na pytanie, które dotyczyło motywacji jaką kierowały się osoby korzystające z gier hazardowych 7,3% ankietowanych przyznało, że grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej.

Problem przemocy i cyberprzemocy

Skala problemu przemocy na terenie gminy została zweryfikowana dzięki odpowiedziom respondentów na pytania o to czy zdarzyło im się doświadczyć tego problemu w ciągu ostatniego roku. Z zebranych danych wynika, że w danym okresie przemocy doznało 5,9% mieszkańców, wśród których 3% doświadczyło jej 1 raz, po 1,3% 2 - 5 razy oraz więcej niż 10 razy. Wśród rodzajów doznanej przemocy badani wymienili przede wszystkim przemoc psychiczną, fizyczną, ekonomiczną oraz seksualną. 88,2% osób, które były ofiarami przemocy doświadczyło jej ze strony męża/żony, 11,8% - partnera/partnerki. 5,4% respondentów przyznało, że zdarzyły się sytuacje stosowania przez nich przemocy wobec innych osób - dzieci/dziecka 3,7%, męża/żony 1,7%.

Kolejną analizowaną w diagnozie kwestią była opinia dorosłych mieszkańców gminy na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja wobec

stosowania przemocy jako metody wychowawczej - kar fizycznych nie neguje 31% badanych, a 30,7% respondentów uważa, że nie powinny one być stosowane, ale są sytuacje, w których takie kary są konieczne.

W kwestionariuszu ankiety pytano także o występowanie zjawiska cyberprzemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy. Z deklaracji badanych wynika, że takiego problemu doświadczyło 8% badanych, z kolei do stosowania przemocy przyznało się 0,3% ankietowanych.

Korzystanie z urządzeń elektronicznych, internetu

Zebrany materiał badawczy wykazał, iż najwięcej osób poświęca na korzystanie z internetu i urządzeń elektronicznych do 3 godzin dziennie - 60,7% badanych, 19% respondentów spędza w ten sposób czas do 1 godziny w ciągu dnia, a 1,3% ankietowanych korzysta z urządzeń elektronicznych i internetu więcej niż 7 godzin dziennie. 59% badanych przyznało, że zdarza im się poświęcić czas na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub internetu dłużej niż wstępnie zakładali.

Inne uzależnienia behawioralne

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy, respondenci udzielili również informacji na temat ich decyzji zakupowych oraz zakresu zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm jest przykładem uzależnienia behawioralnego, które w okresie ostatnich lat zwiększyło swoją skalę, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tego problemu wśród lokalnej społeczności. Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania świadczące o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie zakupów oraz odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- 11,7% ankietowanych przyznało, iż nie może się powstrzymać od kupowania różnych rzeczy, chociaż nie są im potrzebne i przekraczają ich możliwości finansowe
- 18,7% respondentów zawsze zajada stres i inne intensywne emocje i nie może w takich sytuacjach powstrzymać się od jedzenia
- wśród ogółu badanych 31,3% ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznych posiłków niż wstępnie zakładali

- większość osób biorących udział w badaniu (72%) wskazało iż często zdarza im się myśleć o obowiązkach zawodowych po godzinach pracy.

W procesie tworzenia Programu wykorzystano także wyniki badań społecznych wykonanych przez autorów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Brzeszcze na lata 2022 - 2031, z zastosowaniem ankiet, wywiadów pogłębionych oraz wywiadów zogniskowanych.

Analiza odpowiedzi uzyskanych od respondentów ujawnia, iż ich zdaniem jednym z najbardziej nasilonych problemów na terenie gminy Brzeszcze jest uzależnienie od alkoholu i/lub narkotyków - 68,9% oraz problemy osób starszych, w tym starszych samotnych - 66%. Na problem przemocy wskazało 34% badanych.

Wśród propozycji działań, które według ankietowanych powinny być podjęte w związku z występującym problemem uzależnienia od alkoholu i narkotyków wymieniono działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży - 68,9%, objęcie osób uzależnionych terapią uzależnień - 66% oraz udzielanie pomocy psychologicznej dla osób zagrożonych uzależnieniem - 53,8%. Z kolei w celu poprawy sytuacji osób uwikłanych w przemoc 52,8% ankietowani wskazywali na potrzebę izolowania sprawców przemocy od ofiar, natomiast 40,6% respondentów uważa za konieczne szerokie informowanie osób, które doznają przemocy o dostępnych formach wsparcia i pomocy. Materiał zgromadzony podczas odrębnie przeprowadzonych diagnoz pozwolił na określenie skali i rodzaju problemów dotyczących uzależnień, a tym samym wskazał kierunek działań prewencyjnych i naprawczych jakie należy podjąć w ramach realizowanego Programu. Ponieważ zweryfikowane problemy wzajemnie się przenikają i są ze sobą powiązane, dlatego ich rozwiązanie wymaga podjęcia działań systemowych, interdyscyplinarnych przy współudziale wielu instytucji, organizacji pozarządowych oraz osób fizycznych zainteresowanych działaniami w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień.

Analiza diagnozy przeprowadzonej wśród uczniów wskazuje przede wszystkim na konieczność podjęcia działań w zakresie ograniczenia dostępności napojów alkoholowych oraz papierosów, zwłaszcza w przypadku dzieci i młodzieży. Niepokojący jest również fakt występowania przemocy rówieśniczej dlatego istnieje potrzeba prowadzenia oddziaływań mających na celu przeciwdziałania temu zjawisku. Konieczne jest także wyeliminowanie dystrybucji nielegalnych substancji na terenie gminy poprzez zwiększenie działań Policji i innych służb w tym zakresie. W związku z występowaniem coraz większej liczby uzależnień behawioralnych zarówno wśród dzieci jak i dorosłych istnieje potrzeba zwiększenia liczby zadań mających na celu przeciwdziałanie tego typu uzależnieniom. Ponieważ pojawiają się one zazwyczaj jako skutek deficytów umiejętności w zakresie radzenia sobie ze stresem i napięciem emocjonalnym, dlatego działania zapobiegawcze powinny być ukierunkowane na kształtowanie umiejętności intrapsychicznych i interpersonalnych dzięki którym w sposób konstruktywny można radzić sobie z sytuacjami stresującymi i różnego rodzaju trudnościami.

III. Analiza strategiczna problemu związanego z uzależnieniami

Problemy związane z używaniem alkoholu i narkotyków mają zasadniczy wpływ na zdrowie naszego społeczeństwa, opiekę społeczną, jak również na gospodarkę. Mimo to jeszcze do niedawna problemy alkoholowe, jak i te związane z nadużywaniem narkotyków postrzegano jako problemy medyczne, w sposób jeszcze bardziej zawężony jako psychiatryczne. Dzięki podejmowanym działaniom edukacyjno - informacyjnym dotyczącym używania alkoholu i narkotyków oraz negatywnych skutków ich stosowania nastąpiła zmiana dotychczasowego sposobu rozumienia tych problemów.

Posługując się pojęciem „problemy alkoholowe i narkotykowe” należy wziąć pod uwagę całokształt negatywnych, ale równocześnie wielowymiarowych konsekwencji związanych z alkoholem i narkotykami. Nie dotyczą one tylko szkód zdrowotnych związanych z występowaniem uzależnień u danej osoby, ale także powodują zaburzenia w funkcjonowaniu społecznym, emocjonalnym, które dotyczą również najbliższych członków rodziny osoby pijącej i używającej narkotyków, zwłaszcza dzieci. Oprócz szkód jednostkowych istnieją także skutki nadużywania alkoholu i narkotyków widziane z perspektywy globalnej. Należą do nich skutki prawne związane ze sprzedażą alkoholu osobom niepełnoletnim, handel narkotykami, nielegalna reklama alkoholu, wypadki drogowe z udziałem nietrzeźwych kierowców, koszty finansowe związane z leczeniem chorób wynikających z nadużywania substancji psychoaktywnych.

Na szkody związane z alkoholem i narkotykami narażony jest każdy człowiek, niezależnie od tego, czy pije alkohol i używa narkotyków, czy też nie. Dlatego szkód wyrządzonych przez alkohol i narkotyki nie przypisuje się tylko i wyłącznie osobom uzależnionym i używającym tych substancji psychoaktywnych, ale całej populacji.

W związku z tym działania podejmowane przez gminę Brzeszcze w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu narkomanii adresowane są do wszystkich mieszkańców. Likwidowanie skutków nadużywania alkoholu i narkotyków to tylko jeden z celów Programu, albowiem drugim ważnym działaniem strategicznym jest prowadzenie oddziaływań profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży, rodziców, nauczycieli, dorosłych członków społeczności lokalnej.

Cele działalności profilaktycznej zdecydowanie różnią się od celów działalności naprawczej, np. leczenia uzależnień, interwencji kryzysowej, psychoterapii zaburzeń, resocjalizacji młodocianych przestępców, reintegracji społecznej osób uzależnionych po przebytej terapii. Istotą tych działań jest bowiem zajmowanie się problemem, kiedy on już wystąpi. Natomiast profilaktyka rozumiana jest jako świadome działanie mające na celu wyeliminowanie lub ograniczenie (minimalizowanie) negatywnych konsekwencji zachowań ryzykownych. Wśród różnych poziomów profilaktyki wyróżniamy:

- profilaktykę uniwersalną - ukierunkowaną na całą populację. Są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup populacji, bez względu na stopień

indywidualnego ryzyka występowania problemów alkoholowych, narkotykowych czy też innych problemów związanych z nawykowym wykonywaniem czynności,

- profilaktykę selektywną - ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Ten poziom profilaktyki adresowany jest do jednostek, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne narażone są na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemu uzależnień,
- profilaktykę wskazującą - ukierunkowana jest ona na jednostki wysokiego ryzyka demonstrujące pierwsze symptomy problemów alkoholowych i narkotykowych.

W programach profilaktycznych wykorzystuje się strategie profilaktyczne, które mają na celu zarówno wzmocnienie czynników chroniących (cechy indywidualne jednostki, prawidłowo funkcjonująca rodzina, czynniki związane z rówieśnikami, czynniki środowiskowe, pozarodzinny system wsparcia), jak i redukcję lub osłabienie negatywnego wpływu czynników ryzyka.

Wśród istotnych strategii profilaktycznych, które pełnią rolę wiodących należy wymienić:

- rozwijanie umiejętności życiowych takich jak: konstruktywne rozwiązywanie problemów, podejmowanie decyzji zgodnie z własnymi wartościami, budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby, kontrolowanie emocji i zachowań, radzenie sobie ze stresem i lękiem, nawiązywanie i podtrzymywanie pozytywnych relacji z innymi, stawianie granic innym osobom i ochrona własnych),
- edukację normatywną, która polega na kształtowaniu i wzmacnianiu norm przeciwnych używaniu substancji psychoaktywnych,
- rozwijanie umiejętności wychowawczych i kompetencji rodzicielskich rodziców oraz nauczycieli,
- budowanie więzi ze szkołą.

Uzależnienia przestały być już kojarzone tylko z substancjami psychoaktywnymi. Pojawienie się zależności od wykonywania różnych czynności spowodowało, że terminologia została rozszerzona o uzależnienia behawioralne czyli kompulsywne (nałogowe) wykonywanie czynności nad którymi jednostka uzależniona utraciła kontrolę, a ich występowanie negatywnie wpływa na jej funkcjonowanie w wielu obszarach życia. Uzależnienia behawioralne określane jako czynnościowe dotyczą zazwyczaj uzależnienia od: internetu - tzw. sieciorholizmu, komputera i gier komputerowych, gier hazardowych, pracy, zakupów, seksu, jedzenia, telefonu komórkowego - fonoholizm. Repertuar współczesnych uzależnień behawioralnych ciągle się poszerza. Cechą tego typu uzależnień staje się ich współwystępowanie np. pracoholicy często sięgają po substancje pobudzające i narkotyki, osoby uzależnione od hazardu zazwyczaj mają problem z alkoholem. Niepokojące jest zjawisko, że uzależnionymi stają się osoby coraz młodsze wiekowo, rośnie ryzyko uzależnień

w okresie adolescencji, narasta problem wśród dzieci. W związku z powyższym działania profilaktyczne, które będą realizowane w ramach Programu uwzględniają także programy z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.

Strategie profilaktyczne opierają się w dużej mierze na wzmacnianiu czynników chroniących jednostkę przed występowaniem problemu uzależnień. Najważniejszym czynnikiem chroniącym dzieci i młodzież, nie tylko przed sięganiem po alkohol, narkotyki, papierosy, ale także przed występowaniem różnego rodzaju zaburzeń psychicznych i społecznych jest rodzina. Na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy zaburzenia w strukturze rodziny, które przyczyniają się do występowania szeregu trudności wśród dzieci i młodzieży związanych z częstą zmianą opiekunów, wprowadzeniem nowego członka rodziny - ojczyma, macochy, częstą zmianą miejsca zamieszkania dziecka. Konflikty i zaburzenia relacji między rodzicami, brak zainteresowania i czułości ze strony opiekunów, brak kompetencji wychowawczych rodziców, występowanie w rodzinie uzależnień to kolejne czynniki obniżające kondycję psychiczną dzieci i młodzieży, w konsekwencji generującą występowanie problemu uzależnień.

Dlatego ważnym elementem działań profilaktycznych, które będą realizowane w ramach Programu są zadania adresowane do rodziców i opiekunów. W obszarze działań naprawczych i wspierających rodzinę dysfunkcyjną pomoc tym rodzinom zostanie zapewniona w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego - Terapeutycznego, Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, Ośrodka Pomocy Społecznej, organizacji pozarządowych. Działania, które będą podejmowane w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w ramach Programu będą obejmowały oprócz działań profilaktycznych pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz wzmacnianie zasobów instytucjonalnych i osobowych służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień.

IV. Plan działań w ramach Programu

Cel główny Programu: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem i uzależnieniem od środków psychoaktywnych oraz z uzależnieniami behawioralnym. Cel ten oraz zadania Programu służące jego realizacji mają przyczyniać się do poprawy zdrowia fizycznego, psychicznego oraz poprawy jakości funkcjonowania społecznego mieszkańców gminy Brzeszcze.

Kierunki działania:

1. Profilaktyka.
2. Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom.
3. Organizacja Programu.

W ramach każdego kierunku działania realizowane będą zadania należące do następujących obszarów:

Kierunek 1. Profilaktyka (zapobieganie)

- 1.1 Edukacja i promocja zdrowia.
- 1.2 Profilaktyka dzieci i młodzieży.
- 1.3 Profilaktyka dorosłych.

Kierunek 2. Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom.

- 2.1 Leczenie osób uzależnionych.
- 2.2 Rehabilitacja.
- 2.3 Działania pomocowe na rzecz rodziny.

Kierunek 3. Organizacja Programu.

- 3.1 Wzmacnianie zasobów instytucjonalnych i osobowych.
- 3.2 Zarządzanie i organizacja.
- 3.3 Zasoby i partnerzy Programu.
- 3.4 Badania (monitoring i ewaluacja).

Kierunek 1. Profilaktyka (zapobieganie)

Cel strategiczny: Ograniczenie skutków wynikających z nadużywania i uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz z uzależnień behawioralnych poprzez podnoszenie wiedzy mieszkańców w zakresie szkodliwości używania alkoholu, narkotyków, dopalaczy, prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, kształtowanie postaw prospołecznych i prorodzinnych, propagowanie zachowań służących zdrowiu i trzeźwości.

1.1 Edukacja i promocja zdrowia.

Cel operacyjny: Propagowanie wiedzy na temat szkodliwości używania środków psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz przemocy.

Adresaci: mieszkańcy gminy Brzeszcze, rodzice i opiekunowie uczniów szkół podstawowych, sprzedawcy napojów alkoholowych.

Zadania:

1. Prowadzenie działań edukacyjno - informacyjnych w zakresie problematyki uzależnień i przemocy oraz udostępnianie oferty pomocy i wsparcia dla osób doświadczających ww. problemów poprzez dystrybucję materiałów edukacyjno - informacyjnych wśród mieszkańców gminy Brzeszcze (zakup i dystrybucja materiałów dotyczących uzależnień i przemocy).
2. Prowadzenie w ramach Punktu Konsultacyjno - Terapeutycznego działań edukacyjnych, skierowanych do rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka.
3. Realizacja projektu profilaktyczno - edukacyjnego „Trzeźwa matka - zdrowe dziecko” mającego na celu rozpowszechnianie wiedzy na temat zapobiegania występowaniu Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych - FASD (zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych i informacyjnych, przeprowadzenie warsztatów dla kobiet w ciąży).
4. Realizacja psychoedukacyjnych zajęć warsztatowych „Szkoła dla rodziców” zwiększających skuteczność oddziaływań wychowawczych oraz podnoszących kompetencje rodzicielskie.
5. Przeprowadzenie warsztatów edukacyjnych dla rodziców i opiekunów uczniów szkół podstawowych „Zagrożenia dzieci i młodzieży wynikające z uzależnień od wirtualnej rzeczywistości”.
6. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu przestrzeganie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
7. Dofinansowanie zadań organizacji pozarządowych w ich działalności związanej z kształtowaniem wśród dzieci i młodzieży konstruktywnych postaw życiowych wolnych od nałogów i uzależnień.
8. Modernizacja i rozbudowa bazy rekreacyjno - sportowej służącej aktywności mieszkańców jako alternatywa dla aktualnego stylu życia sprzyjającego występowaniu uzależnień.
9. Przeprowadzenie kampanii edukacyjnej „Moje życie - mój wybór” promującej trzeźwy styl życia, połączonej z konkursem plastycznym dla uczniów placówek oświatowych.
10. Realizacja, wspólnie z samorządami osiedlowymi, sołectwami oraz instytucjami, działań służących promocji zdrowego stylu życia poprzez tworzenie alternatywnych w stosunku do dysfunkcyjnych i ryzykownych form spędzania wolnego czasu.

Wskaźniki realizacji:

1. Ilość zakupionych i rozdyskrebowanych materiałów edukacyjnych i informacyjnych w zakresie problematyki uzależnień (w tym FASD) - co najmniej 800 szt. w roku.
2. Liczba działań edukacyjno - informacyjnych w zakresie problematyki uzależnień i przemocy - co najmniej 1 w roku.
3. Liczba osób uczestniczących w działaniach skierowanych do rodziców w zakresie wspierania abstynencji dziecka w Punkcie Konsultacyjno – Terapeutycznym - co najmniej 10 w roku.
4. Liczba działań edukacyjnych zorganizowanych dla sprzedawców napojów alkoholowych - co najmniej 1 w okresie realizacji Programu.
5. Liczba godzin zrealizowanych zajęć warsztatowych „Szkoła dla rodziców” - co najmniej 12 w roku.
6. Liczba przeprowadzonych warsztatów edukacyjnych dla rodziców i opiekunów „Zagrożenia dzieci i młodzieży wynikające z uzależnień od wirtualnej rzeczywistości” - co najmniej 6 w roku.
7. Liczba dofinansowanych organizacji pozarządowych działających w zakresie kształtowania wśród dzieci młodzieży postaw życiowych wolnych od nałogów i uzależnień - co najmniej 3 w okresie realizacji Programu.
8. Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych „Moje życie – mój wybór” - co najmniej 1 w okresie realizacji Programu.
9. Liczba zrealizowanych, wspólnie z samorządami, sołectwami oraz instytucjami działań służących promocji zdrowego stylu życia co najmniej 2 w roku

1.2 Profilaktyka dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny: Zwiększenie skuteczności działań w obszarze profilaktyki problemu uzależnień i zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, zmniejszenie ilości i częstotliwości picia alkoholu i używania narkotyków przez młodych mieszkańców gminy oraz zmniejszenie rozmiaru występowania problemu uzależnień behawioralnych.

Adresacji: dzieci i młodzież szkolna, rodzice i opiekunowie, specjaliści pracujący z dziećmi, grupy zwiększonego ryzyka zachowań problemowych wśród dzieci i młodzieży.

Zadania:

1. Realizacja opartych na skutecznych strategiach oddziaływań profilaktycznych programów z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania zachowaniom

ryzykownym i przemocowym w jednostkach oświatowych gminy oraz w Powiatowym Zespole nr 6 Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Brzeszczach.

2. Realizacja warsztatów z zakresu doskonalenia umiejętności interpersonalnych i interpsychicznych umożliwiających prawidłową komunikację społeczną oraz zaspokajanie ważnych potrzeb psychicznych w konstruktywny sposób. „Pokonaj stres”, „Uwolnij emocje”, „Agresywnie? Asertywnie!”, „Celuj, planuj i realizuj”.
3. Realizacja w Punkcie Konsultacyjno - Terapeutycznym zajęć terapeutyczno - profilaktycznych z zakresu profilaktyki wskazującej dla osób nadużywających środków psychoaktywnych.
4. Przeprowadzenie kampanii „Odpowiedzialny sprzedawca”, których celem jest respektowanie przez sprzedawców napojów alkoholowych prawa zakazującego sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.
5. Przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie przestrzegania przez sprzedawców ustawy o wychowaniu w trzeźwości i alkoholizmowi, w szczególności wobec osób nieletnich.
6. Podnoszenie kompetencji nauczycieli, wychowawców oraz pedagogów w zakresie ich pracy profilaktycznej z dziećmi, poprzez organizowanie i finansowanie szkoleń oraz warsztatów.

Wskaźniki realizacji:

1. Liczba zorganizowanych programów profilaktycznych z zakresu uzależnień i zachowań ryzykownych: średnio 30 w roku
2. Liczba zrealizowanych warsztatów z zakresu doskonalenia umiejętności interpsychicznych i interpersonalnych umożliwiających zaspokajanie ważnych potrzeb psychicznych w konstruktywny sposób - 8 w ciągu roku
3. Liczba zrealizowanych kampanii „Odpowiedzialny sprzedawca” - co najmniej 1 w okresie realizacji Programu
4. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych poddanych kontroli przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - co najmniej 20 w roku
5. Liczba szkoleń przeprowadzonych dla nauczycieli, wychowawców, pedagogów - co najmniej 1 w roku
6. Liczba osób uczestniczących w zajęciach terapeutyczno - profilaktycznych z zakresu profilaktyki wskazującej - co najmniej 8 w ciągu roku

1.3 Profilaktyka dorosłych

Cel operacyjny: Zmniejszenie rozmiaru występowania problemu uzależnień wśród dorosłych mieszkańców gminy oraz zapobieganie skutkom używania alkoholu i narkotyków.

Adresaci: dorośli mieszkańcy gminy, jednostki lub grupy zwiększonego i wysokiego ryzyka zachowań problemowych.

1. Realizacja zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień, profilaktyki zdrowia, umiejętności społecznych dla osób dorosłych z grupy zwiększonego i wysokiego ryzyka zachowań problemowych (np. osoby bezdomne, bezrobotne).
2. Przeprowadzenie wspólnie z Ośrodkiem Kultury kampanii profilaktycznej „Przeciw pijanym kierowcom”.
3. Rozbudowa i utrzymanie sieci monitoringu miejskiego w celu zabezpieczenia obszarów szczególnie narażonych na spożywanie alkoholu w miejscach publicznych.
4. Ochrona i zabezpieczenie miejsc w przestrzeni publicznej, które narażone są na spożywanie alkoholu i narkotyków, poprzez ich patrolowanie.

Wskaźniki realizacji:

1. Liczba godzin zrealizowanych zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień, profilaktyki zdrowia, dla osób dorosłych z grupy zwiększonego i wysokiego ryzyka zachowań problemowych (osoby bezdomne, bezrobotne) - co najmniej 15 godzin w ciągu roku.
2. Liczba zorganizowanych kampanii profilaktycznych, „Przeciw pijanym kierowcom” - co najmniej 1 w okresie realizacji Programu.

Kierunek 2. Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom

Cel strategiczny: Podnoszenie jakości podejmowanych działań oraz zwiększanie ich dostępności w zakresie leczenia osób uzależnionych, reintegracji społecznej, rehabilitacji osób po przebytym leczeniu oraz udzielanie pomocy rodzinom osób uzależnionych.

2.1 Leczenie osób uzależnionych

Cel operacyjny: Poprawa funkcjonowania zdrowotnego, psychicznego i społecznego osób uzależnionych.

Adresaci: osoby uzależnione, osoby podejmujące terapię, jednakże przejawiające problemy z utrzymaniem abstynencji, sprawcy przemocy.

Zadania:

1. Podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działań motywujących osoby uzależnione do podjęcia terapii.
2. Współpraca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z Wydziałem Rodzinnym Nieletnich Sądu Rejonowego w Oświęcimiu w zakresie realizacji procedury zobowiązującej do leczenia odwykowego osób, które w związku z używaniem alkoholu swoim zachowaniem powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich, systematycznie zakłócają spokój i porządek publiczny.
3. Realizacja przez podmioty służby zdrowia (publiczne lub niepubliczne, funkcjonujące na terenie gminy lub poza nią) specjalistycznej pomocy dla osób z problemem uzależnienia.
4. Współpraca specjalistów realizujących zadania w obszarze uzależnień (m. in. Poradnia Leczenia Uzależnień, Punkt Konsultacyjno - Terapeutyczny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) w zakresie diagnozowania zaburzeń spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych oraz zaplanowania kompleksowej, specjalistycznej pomocy dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.
5. Dofinansowanie uczestnictwa w wyjazdowych warsztatach terapeutycznych dla osób uzależnionych, które realizują podstawowy program terapii w specjalistycznych placówkach leczenia uzależnień.
6. Realizacja programu psychologiczno - terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wskaźniki realizacji:

1. Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego osób nadużywających alkoholu kierowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do Sądu Rejonowego w Oświęcimiu – średnio 5 rocznie.
2. Liczba osób, które zostały zmotywowane do podjęcia leczenia odwykowego w ramach rozmów prowadzonych z członkami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: średnio 20 rocznie.
3. Liczba osób uzależnionych objętych wyspecjalizowaną pomocą w podmiocie leczniczym: średnio 150 osób rocznie.

4. Liczba opracowanych i zrealizowanych programów terapeutycznych dla osób stosujących przemoc - co najmniej 1 w okresie realizacji Programu.
5. Liczba osób uzależnionych, które otrzymały dofinansowanie do kosztów wyjazdowych warsztatów terapeutycznych: co najmniej 3 w ciągu roku.

2.2 Rehabilitacja

Cel operacyjny: Poprawa funkcjonowania osób uzależnionych po przebytej terapii w różnych sferach życia.

Adresaci: osoby w trakcie leczenia lub po ukończonej terapii, utrzymujące abstynencję.

Zadania:

1. Finansowanie warsztatów doskonalących umiejętności społeczne i intrapsychiczne dla osób po przebytym leczeniu w celu poprawy jakości ich funkcjonowania.
2. Dofinansowanie działalności organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy, służącej rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniem i współpraca z tymi organizacjami w zakresie podejmowania działań interwencyjnych wobec osób uzależnionych oraz działań mających na celu reintegrację społeczną i rehabilitację osób po przebytym leczeniu.
3. Propagowanie i inicjowanie działalności grup samopomocowych oraz grup wsparcia, które pomagają w utrzymaniu abstynencji i wspierają proces zdrowienia i reintegracji społecznej i rodzinnej.

Wskaźniki realizacji:

1. Liczba dofinansowanych organizacji pozarządowych, których działalność służy rozwiązywaniu problemu uzależnień - co najmniej 1
2. Liczba osób uzależnionych uczestniczących w warsztatach doskonalących umiejętności służące poprawie jakości funkcjonowania - co najmniej 20 w roku
3. Liczba funkcjonujących grup samopomocowych lub grup wsparcia, sprzyjających utrzymaniu abstynencji oraz wspierających proces zdrowienia - co najmniej 4 w okresie realizacji Programu.

2.3 Działania pomocowe na rzecz rodziny

Cel operacyjny: Zwiększenie skuteczności działań służących redukcji szkód związanych z uzależnieniem poprzez udzielanie pomocy członkom rodziny uzależnionych, zwłaszcza adresowanej do dzieci.

Adresaci: członkowie rodzin osób uzależnionych - osoby dorosłe oraz dzieci i młodzież.

Zadania:

1. Prowadzenie w Punkcie Konsultacyjno - Terapeutycznym terapii dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.
2. Udzielanie pomocy psychologicznej, terapeutycznej, prawnej członkom rodzin osób uzależnionych, w tym ofiarom przemocy domowej w ramach pracy Punktu Konsultacyjno - Terapeutycznego.
3. Realizacja konsultacji psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży, u których występują zaburzenia w funkcjonowaniu psychicznym wynikające z dorastania w rodzinie dysfunkcyjnej.
4. Dofinansowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci (zadanie realizowane przez organizację pozarządową, w drodze otwartego konkursu).
5. Prowadzenie zajęć terapeutycznych w ramach grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej.
6. Funkcjonowanie na terenie gminy miejsca tymczasowego schronienia dla osób doświadczających przemocy domowej (mieszkanie interwencyjno - kryzysowe).
7. Funkcjonowanie lokalnej linii telefonicznej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
8. Dofinansowanie uczestnictwa w warsztatach terapeutycznych dla osób współuzależnionych, które realizują program terapii w specjalistycznych placówkach terapii uzależnień.
9. Realizacja między innymi w Ośrodku Pomocy Społecznej, Punkcie Konsultacyjno - Terapeutycznym pomocy w formie działań edukacyjnych, poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, terapii indywidualnej, grupowej, rodzinnej, adresowanych do osób i rodzin dotkniętych uzależnieniem oraz problemem przemocy.

Wskaźniki realizacji:

1. Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą terapeutyczno psychologiczną w Punkcie Konsultacyjno – Terapeutycznym: średnio 30 rocznie.

2. Liczba dorosłych członków rodzin osób uzależnionych, którym udzielono pomocy prawnej, psychologicznej terapeutycznej - co najmniej 60 w roku.
3. Liczba dzieci i młodzieży, które skorzystały z konsultacji psychiatrycznych - co najmniej 40 w roku.
4. Liczba dzieci uczęszczających do placówki wsparcia dziennego – średnio: 15 w roku.
5. Liczba osób doświadczających przemocy domowej, która skorzystała z miejsca tymczasowego schronienia: średnio 2 w roku.
6. Liczba funkcjonujących linii telefonicznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie: co najmniej jedna w okresie realizacji programu.
7. Liczba osób uczestniczących w zajęciach terapeutycznych w ramach grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej: co najmniej 10 osób rocznie.
8. Liczba osób współuzależnionych, które otrzymały dofinansowanie do uczestnictwa w wyjazdowych warsztatach terapeutycznych w ramach realizacji programu terapii prowadzonej w placówce leczenia uzależnień - co najmniej 3 osoby w roku.

Kierunek 3. Organizacja Programu

Cel strategiczny: Usprawnienie systemu planowania, monitorowania oraz kontrolowania realizacji celów i założeń Programu, zwiększenie skuteczności działań na rzecz rozpoznawania i wzmacniania zasobów instytucjonalnych i osobowych służących rozwiązywaniu problemu uzależnień, zacieśnianie i formalizowanie współpracy międzyinstytucjonalnej.

3.1 Wzmacnianie zasobów instytucjonalnych i osobowych.

Cel operacyjny: Wspomaganie oraz integracja działań podmiotów, które funkcjonują w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień.

Adresaci: instytucje, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia.

Zadania:

1. Utworzenie Lokalnej Koalicji Trzeźwosciowej celem zacieśniania i formalizowania współpracy instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń w zakresie efektywniejszego wykorzystywania zasobów w systemie wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin, osób zagrożonych uzależnieniem oraz w zakresie realizacji działań mających za zadanie zapobieganie uzależnieniom.

2. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów z obszaru uzależnień od środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych.
3. Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych realizatorów Programu, osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemu uzależnień, przemocy i organizacją szkoleń.
4. Wspieranie merytoryczne, organizacyjne i finansowe działań podmiotów realizujących zadania w obszarze uzależnień.

Wskaźniki realizacji:

1. Liczba spotkań Lokalnej Koalicji Trzeźwosciowej: co najmniej 4 w roku.
2. Liczba szkoleń organizowanych dla realizatorów Programu oraz osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemu uzależnień, przemocy: co najmniej 2 w roku.

Partnerzy Programu

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Placówki Oświatowe
4. Ośrodek Kultury
5. Komisariat Policji
6. Stowarzyszenie Trzeźwości i Integracji Społecznej
7. Grupy Anonimowych Alkoholików.

Zasoby:

1. Punkt Konsultacyjno - Terapeutyczny
2. Punkt Wsparcia i Informacji dla Osób Uwikłanych w Przemoc (funkcjonujący w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej).
3. Poradnia Leczenia Uzależnień funkcjonująca w strukturze NZOZ „Vita” Sp. z o.o.
4. Kluby sportowe upowszechniające sport i kulturę fizyczną na terenie gminy.
5. Fundacja Przyjaciół Fundacji im. Brata Alberta.
6. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna
7. Ustawowe regulacje w zakresie tworzenia warunków umożliwiających realizację Programu

8. Włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań na rzecz profilaktyki uzależnień i działań naprawczych.

3.2 Zarządzanie i organizacja

Cel operacyjny: Usprawnianie procesu związanego z koordynowaniem realizacji Programu.

Adresaci : instytucje, organizacje realizujące Program.

Zadania:

1. Zapewnienie prawidłowego i efektywnego systemu informacji pomiędzy realizatorami Programu.
2. Prowadzenie aktualnej bazy zasobów Programu.
3. Monitorowanie danych ilościowych i jakościowych dotyczących postępów w zakresie wykonania zadań Programu w danym roku.
4. Zapewnienie pomieszczeń oraz ich utrzymania, wyposażenia służących realizacji Programu, które są do dyspozycji gminy oraz zapewnienie materiałów i usług służących realizacji zadań wynikających z Programu.

Wskaźniki realizacji:

Liczba sporządzonych sprawozdań z realizacji Programu: 1 w roku

3.3 Badania (monitoring i ewaluacja).

Cel operacyjny: Zwiększenie możliwości wykorzystania wyników badań (diagnoz, ewaluacji do opracowywania Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w latach kolejnych.

Adresaci: instytucje, organizacje realizujące Program, władze samorządowe, mieszkańcy gminy Brzeszcze.

Zadania:

1. Przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych w zakresie problematyki uzależnień i przemocy.

2. Wykorzystanie badania ewakuacyjnego dotyczącego mniejszego Programu do opracowania wniosków i rekomendacji do kolejnego programu wieloletniego

Wskaźniki realizacji: Liczba przeprowadzonych diagnoz problemów społecznych - co najmniej 1 w okresie realizacji programu.

3.4 Zasady wynagrodzenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Dietę miesięczną dla przewodniczącego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustala się w wysokości 725 zł brutto.
2. Diety miesięczne dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustala się w wysokości 483 zł brutto.
3. Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pozbawia członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych diety za nieobecność na posiedzeniu.

V. Podsumowanie

Program będzie realizowany przy współpracy samorządów osiedlowych, sołectw, organizacji pozarządowych, podmiotów leczniczych, samorządowych jednostek organizacyjnych oraz innych podmiotów zaangażowanych w działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemu uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych.

W realizacji Programu ważnym partnerem merytorycznym będzie Ośrodek Pomocy Społecznej, który w obszarze problemu uzależnień realizuje cele i zadania zbieżne z kierunkami działań wytyczonymi w ramach Programu. Dotyczy to szczególnie zadań związanych z problemem przemocy oraz pracy na rzecz wsparcia rodzin dysfunkcyjnych. Współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz z pozostałymi realizatorami Programu pozwoli na zastosowanie rozwiązań systemowych, dzięki którym będzie można zwiększyć sprawność i skuteczność realizacji zadań polityki społecznej w obszarze problemu uzależnień. Ważnym zadaniem niniejszego Programu jest utworzenie lokalnej koalicji na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień mającej na celu sprawne i skuteczne zintegrowanie działań w ramach zasobów instytucjonalnych i osobowych gminy. Pogłębienie i formalizowanie współpracy międzinstytucjonalnej pozwoli między innymi na efektywniejsze wykorzystywanie zasobów w systemie wspierania osób uzależnionych i ich rodzin oraz zarządzanie szkolnymi programami profilaktyki uzależnień.

Kontrolowanie realizacji działań zaplanowanych w Programie będzie odbywało się poprzez monitoring przeprowadzany przez dwuletni okres trwania Programu. Celem monitoringu będzie pozyskanie danych od realizatorów Programu, które umożliwią weryfikację poziomu zaplanowanych zadań i realizacji wskaźników. Informacje te pozwolą na przeprowadzenie ewaluacji Programu i uzyskanie odpowiedzi czy zaplanowane cele i działania przyniosły oczekiwane rezultaty.

Źródłem finansowania Programu są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Środki na realizację Programu zabezpieczono w rozdziale 85154 oraz rozdziale 85153.

Nadzór finansowy nad realizacją Programu sprawuje Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Gminy w Brzeszczach. Zadania zawarte w Programie pod względem merytorycznym będzie koordynował Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Uzależnień.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Program, który jest załącznikiem do niniejszego projektu uchwały stanowi element Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Brzeszcze na lata 2022 – 2031. Został on opracowany w oparciu o diagnozę problemów społecznych w zakresie występującego w gminie Brzeszcze problemu uzależnień (alkoholowych, narkotykowych, behawioralnych) oraz przemocy domowej i rówieśniczej.

Obowiązujący do tej pory Program zakończył się w grudniu 2024 r. mając na względzie powyższe, podjęcie uchwały jest uzasadnione.